

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Splnění dluhu za jiného, vzájemná práva a povinnosti v režimu subrogace dle ust. § 1937 občanského zákoníku, plnění na základě finanční záruky dle ust. § 2029 občanského zákoníku v kontextu uplatnění práv v insolvenčním řízení

Občanský zákoník obsahuje řadu institutů, které upravují vzájemná práva a povinnosti všech zúčastněných stran v případě plnění na dluh jiného. To, zda třetí osoba, která plní za dlužníka, nabyde postavení původního věřitele, nebo jí vznikne nové, originární právo, má pro takovou osobu významné konsekvence nejen ve hmotněprávní rovině např. ve vztahu k nabytí zajištění nebo příslušenství původního dluhu, ale také ve vztahu k právům procesním, a to zejména v případě, kdy je zjištěn úpadek dlužníka, za kterého plnila třetí osoba.

Situace, kdy třetí osoba plní dluh za jiného, jsou upraveny zdánlivě podobnými instituty. V konkrétních případech však může uplatnění nároku dle obecné úpravy ust. § 1937 občanského zákoníku („OZ“) z titulu zákonné subrogace a uplatnění nároku z titulu poskytnuté finanční záruky dle ust. § 2039 OZ znamenat odlišnou míru uspokojení věřitele, který plnil na dluh jiného.

Dle ust. § 1936 odst. 1 OZ platí, že *„věřitel musí přijmout plnění, které mu se souhlasem dlužníka nabídne třetí osoba. To neplatí, je-li plnění vázáno na osobní vlastnosti dlužníka“*. Věřitel má dle tohoto ustanovení tedy **obecnou povinnost přijmout plnění**, které mu se souhlasem dlužníka na dluh nabídne třetí osoba, přičemž tuto povinnost nemá, resp. má právo takové plnění odmítnout, pouze v případě, kdy je předmětem daného závazku osobní plnění dlužníka (typicky závazek ze smlouvy o dílo v umělecké branži).^[1] Ust. § 1936 odst. 2 OZ pak v kombinaci s ust. § 1937 OZ rozděluje osoby, které plní na dluh jiného, na ručitele dlužníka (případně takové osoby, které daný závazek jinak zajistily) a ostatní osoby. Dle ust. § 1936 odst. 2 OZ platí, že *„kdo plní dluh jiného, aniž za dluh ručí a ani jinak dluh nezajistil, může na věřiteli požadovat před splněním nebo při něm, aby mu postoupil svoji pohledávku“*. Takové osoby tedy mají **subjektivní právo** požadovat na věřiteli postoupení pohledávky, kterého můžou, ale také nemusí využít. Omezeny jsou jen co do doby, kdy tak mohou učinit, a sice před splněním nebo nejpozději při splnění dluhu.

Ust. § 1937 odst. 2 OZ pak upravuje splnění dluhu osobou, která za dluh ručí nebo závazek jinak zaručuje a dle tohoto ustanovení platí, že: *„Splněním dluhu vstupuje tato osoba do práv věřitele a má právo, aby jí dlužník vyrovnal, co za něho plnila. Pohledávka věřitele na ni přechází včetně příslušenství, zajištění a dalších práv s pohledávkou spojených...“* Nejvyšší soud v rozsudku sp. zn. 29 Cdo 306/2022 ze dne 27. 4. 2023 dovedl, že k přechodu pohledávky v režimu ust. § 1937 odst. 2 OZ **dochází ze zákona (zákonná cesse)**. Pro vyloučení pochybností zákonodárce explicitně uvádí, že v rámci zákonné subrogace dle ust. § 1937 odst. 2 na toho, kdo za dlužníka plnil, přechází vedle pohledávky i veškerá akcesorická práva s ní spojená. Tato obecná úprava platí pro osoby, které plní na dluh jiného z titulu **ručení nebo jiného zajištění (např. zástavy nebo zajišťovacího převodu**

práva). V OZ však najdeme i úpravu speciální.

Prvním dalším typem zajištění pohledávky vedle ručení (dle systematizace OZ) je **finanční záruka** ve smyslu ust. § 2029 a násl. OZ. Dle ust. § 2029 odst. 1 OZ platí, že: „*finanční záruka vzniká prohlášením výstavce v záruční listině, že uspokojí věřitele podle záruční listiny do výše určité peněžní částky, nesplní-li dlužník věřiteli určitý dluh, anebo splní-li se jiné podmínky určené v záruční listině...*“ Oproti klasickému ručení dle ust. § 2018 OZ se však úprava regresního nároku ručitele, resp. výstavce finanční záruky, který plnil na dluh jiného, podstatně liší, a to v podobě ust. § 2039 odst. 1 OZ, dle kterého platí, že: „*dlužník nahradí výstavci to, co plnil **podle záruční listiny vystavené v souladu s uzavřenou smlouvou...***“ Toto speciální ustanovení tak vylučuje použití obecné úpravy zákonné subrogace dle ust. § 1937 odst. 2, podle které osoba, která plnila za jiného, vstupuje do věřitelova postavení v celém rozsahu, a to včetně zajištění.

Tento závěr zaujal i Vrchní soud v Olomouci, který v rozsudku sp. zn. 14 VSOL 190/2023 ze dne 30.11.2023 dovodil, že: „*právním důvodem náhrady plnění poskytnutého z finanční záruky podle ustanovení § 2039 o.z. je smlouva o poskytnutí bankovní záruky uzavřená mezi dlužníkem a výstavcem, přičemž právo výstavce požadovat náhradu plnění vůči dlužníku dle ustanovení § 2039 o.z. je speciálním ustanovením ve vztahu k finanční záruce a jedná-li tedy výstavce při vystavení finanční záruky podle smlouvy uzavřené z jinou osobou, **vzniká mu při plnění z takové záruky vůči této osobě samostatný nárok podle § 2039 o.z., který je odlišný od subrogace podle § 1937 odst. 2 o.z.** (která je v občanském zákoníku upravena v Oddíle 7. Zánik závazku). Povinnost upravená v § 2039 o.z. je **originální povinnost** dlužníka nahradit výstavci to, co výstavce plnil podle záruční listiny.“*

Vrchní soud ve výše uvedeném rozsudku rovněž dovodil, že „*...při finanční záruce vzniká v zásadě zcela samostatný závazek výstavce záruční listiny, který je závislý na existenci zajišťovaného závazku jedině tehdy, pokud to ze záruční listiny vyplývá, nebo-li pokud je to v ní výslovně uvedeno...*“

V případě splnění dluhu výstavcem záruční listiny tak **vzniká nový právní vztah mezi dlužníkem a výstavcem, jehož obsah vyplývá ze záruční listiny a smlouvy, kterou spolu uzavřeli.** Výstavce záruční listiny tak nevstupuje do postavení věřitele a nenabývá ani zajištění pohledávky, kterou za dlužníka splnil.

Stejný názor zaujal i Vrchní soud v Praze v rozsudku sp. zn. 4 VSPH 205/2023 ze dne 28.03.2023, ve kterém konstatoval, že: „*Na základě smlouvy o vystavení záruky (nejčastěji příkazní smlouvy) vznikne mezi dlužníkem a výstavcem prohlášením v záruční listině tzv. krycí vztah, jímž se zajistil dluh dlužníka vůči věřiteli. Výstavce má povinnost plnit do výše určité částky, pokud jsou splněny podmínky určené v záruční listině věřiteli. V záruční listině jsou vymezeny obsah, práva a povinnosti plynoucí z bankovní záruky. Na rozdíl od ručení **nedochází ke vstupu do práv věřitele (tzv. zákonné subrogaci dle § 1937 odst. 2 o. z.)**, pokud je výstavcem bankovní záruky plněno na základě záruční listiny věřiteli. Je tomu tak proto, že vystavením bankovní záruky vznikl mezi výstavcem bankovní záruky a dlužníkem zcela nový, samostatný závazek nezávislý na závazku mezi věřitelem a dlužníkem.“*

V případě, že je zjištěn úpadek dlužníka, jehož dluh byl zajištěn finanční zárukou a dalšími zajišťovacími instituty, přičemž byl splněn právě výstavcem záruční listiny, takovému výstavci vznikne nové právo na náhradu toho, co vynaložil v souladu se záruční listinou a smlouvou, kterou uzavřel s dlužníkem. Další zajištění dluhu, který splnil za dlužníka, na něj ze zákona nepřejde a jeho nově vzniklá pohledávka bude v insolvenčním řízení dlužníka zjištěna jako nezajištěná. Otázkou zůstává, zda nebude závěr odlišný v případě, kdy bude záruční listina i smlouva uzavřená mezi výstavcem a dlužníkem na ust. § 1937 odst. 2 odkazovat a přechod zajišťované pohledávky ve smyslu tohoto ustanovení předjímat.

Petr Šuchma,
advokátní koncipient

GLATZOVA & Co.

[GLATZOVA & Co., s.r.o.](#)

Betlémský palác
Husova 5
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 401 440
e-mail: office@glatzova.com

[1] POROD, Jakub. § 1936 [Plnění za jiného]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 5.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)